
HOLLAND FESTIVAL

De kernwaarden van het Holland Festival zijn artistieke vernieuwing, innovatie en experiment. Sinds de oprichting in 1947 zijn deze waarden leidend voor de programmering, die aanvullend is op het reguliere seizoenaanbod in Nederland. Elke jaar in juni toont het Holland Festival voorstellingen van makers van over de hele wereld en nieuwe ontwikkelingen binnen de podiumkunsten. Van theater, dans, muziek, muziektheater en opera tot multidisciplinaire vormen en crossovers met beeldende kunst, digitale kunst, fotografie en film. Het Holland Festival brengt voorstellingen op de planken die anders niet te zien zouden zijn.

Het Holland Festival heeft voor de komende jaren vier speerpunten benoemd: 1) Artistieke vernieuwing, waarbij experiment, nieuwe partnerschappen, grensverleggende ontwikkelingen en innovatie centraal staan in de programmering; 2) Verdieping door middel van het verder ontwikkelen van de contextprogrammering; 3) Publieksverbreding door toegankelijker en meer uitnodigend te worden; en 4) Diversiteit en inclusie op het vlak van programma, contextprogramma en de keuze voor een variëteit aan partners, alsmede op het vlak van publiek en het eigen personeelsbestand.

In 2019 werkte het Holland Festival voor het eerst met *associate artists*: buitenlandse kunstenaars die een deel van het festivalprogramma (mede) bepalen, een netwerk meenemen en op het festival aanwezig zijn. In de periode 2021-2024 zet het Holland Festival deze werkwijze voort. Zo nemen in 2021 de Franse theatermaker Gisèle Vienne en de Japanse componist Ryuichi Sakamoto de rol van *associate artist* op zich.

Het Holland Festival ondersteunt *midcareer*-podiumkunstenaars en stelt daarbij een aantal eisen: een presentatie moet van toegevoegde waarde zijn, zich op een internationaal platform kunnen bewijzen en/of nergens anders in Nederland geproduceerd kunnen worden. Op deze manier brengt het Holland Festival artistiek vernieuwend aanbod en kunnen makers een stap zetten richting excellentie. In 2021 staat onder meer componist Arnoud Noordegraaf op het programma met *The Hearing*, een 'driedimensionale, interactieve soundscape'.

Hoewel het definitieve festivalprogramma omwille van de actualiteit zes maanden van tevoren wordt vastgesteld, staat voor de komende periode reeds een aantal grote projecten gepland. Onder meer nieuw werk van Dimitris Papaioannou, *Koma* van Romeo Castellucci en een integrale uitvoering van de vijf *Europas* van John Cage.

Een nieuw aandachtsgebied voor het Holland Festival is musical, waarbij het onder meer samenwerkt met het DeLaMar Theater. Daarnaast gaat het festival, in samenwerking met Eye Filmmuseum en het Stedelijk Museum, door met projecten waarbij podium- en beeldende kunst elkaar ontmoeten. De samenwerking met Nederlandse ensembles, zoals Asko|Schönberg en Amsterdam Sinfonietta, wordt geïntensiveerd.

ADVIES

Artistiek belang

De artistieke kwaliteiten van het Holland Festival vindt de kunstraad van topniveau. De kunstraad is enthousiast over de introductie van de *associate artist*, waarbij niet alleen het werk van de kunstenaar, maar ook diens werkwijze gepresenteerd en overgedragen wordt. Het Holland Festival is hiermee een weg ingeslagen die inspirerende mogelijkheden biedt en die bovendien een goede uitstraling heeft op de stad en richting nieuwe samenwerkingspartners. Vanuit de samenwerking met zo'n *associate artist* ontstaat een interessant netwerk van creatieve partners, variërend van instellingen tot makers. Hierdoor wordt een levendig klimaat geschapen.

Het Holland Festival is een breed multidisciplinair programmerend festival, aangevuld met unieke contextprogramma's. Het festival wil hierin aanvullend zijn op het aanbod in Amsterdam en de rest van Nederland.

Met betrekking tot het programmeren van aanbod van Nederlandse bodem ligt de focus van de programmaraad op de *midcareer*-kunstenaars, waarbij het belangrijk is dat deze zich op een internationaal platform moeten kunnen presenteren.

De ambities van het Holland Festival verschillen per discipline, constateert de kunstraad. Wat theater en muziek betreft is er relatief veel ruimte voor Nederlands aanbod binnen de programmering. Lange tijd presenteerde het Holland Festival toptheater uit de westerse avant-garde. Nu legt het festival zich toe op meerstemmigheid, publieksverbreding en talentontwikkeling. De kunstraad juicht dit toe en het versterkt de relatie met de stad.

De kunstraad ziet dat het Holland Festival een belangrijke rol speelt in het presenteren en programmeren van de Amsterdamse ensembles. In de muziekprogrammering is ruimte voor crossovers en experiment. De kunstraad hoopt dat het Holland Festival de muziekprogrammering op locaties buiten het centrum voortzet.

Het idee van het festival om nu ook musical als genre mee

te nemen in de programmering, biedt veel nieuwe mogelijkheden. De kunstraad ziet dit als een spannende aanvulling, waarbij het festival verschil kan maken door niet te focussen op regulier musical aanbod, maar door juist de vernieuwende, eigenwijze en innovatieve initiatieven binnen dit genre een podium te geven.

De dansprogrammering van het Holland Festival is van hoge kwaliteit en biedt ruimte aan veel gevestigde namen. De kunstraad ziet de keuze voor enkele choreografen als associate artists als een goede ontwikkeling naar een nog dynamischer dansaanbod. Over het dansbeleid van het festival staat echter nauwelijks iets in de plannen beschreven, alsof een inspirerende visie op de dansprogrammering ontbreekt. De kunstraad is van mening dat er binnen de dansprogrammering vaak voorspelbare keuzes worden gemaakt. Er zou meer durf getoond kunnen worden, onder andere door vaker een platform te bieden aan het middensegment in de Nederlandse dans.

In de afgelopen kunstenplanperiode heeft het Holland Festival ook een onderscheidende, eigen productie ten tonele gebracht: *aus LICHT*. De kunstraad prijst het festival dat het zo'n risicovol project op de planken heeft gebracht en kijkt uit naar de uitvoering van *Europas 1-5* van John Cage in 2023, die eveneens een sterk educatieve component kent.

Belang voor de stad

Als het Holland Festival plaatsvindt, is dat merkbaar in de hele stad. Het festival trekt steeds meer de wijken in, wat de kunstraad een positieve ontwikkeling vindt. Op deze manier wordt vanuit de kunsten geprobeerd nieuw publiek te bereiken.

In het advies voor het huidige kunstenplan was de kunstraad kritisch, vanwege het zeer beperkte educatieve programma van het Holland Festival. De kunstraad constateert dat er nu een meer uitgewerkte visie op educatie ligt. Ondanks het feit dat het Holland Festival tegen enkele barrières aanloopt – de maand juni is een drukke maand op scholen, het educatieve aanbod in Amsterdam is groter dan de vraag en er is geen specialistische kennis aanwezig in de organisatie – ziet het festival in jongeren

het publiek van de toekomst en zal het zich blijven inzetten om hen ontvankelijk te maken voor kunst. Zo ontwikkelt het Holland Festival de komende periode in samenwerking met enkele onderwijsinstellingen een educatieprogramma dat bestaat uit projecten die verder gaan dan voorstellingsbezoek. Daarnaast gaat het Holland Festival mbo-studenten betrekken door hen meer inzicht in te geven in de werkwijze van het festival.

Het Holland Festival investeert eveneens in studenten van kunstvakopleidingen, bijvoorbeeld door projecten te ontwikkelen met de Rietveld Academie. Hoewel het hier niet om grote aantallen gaat, zijn de trajecten intensief en vindt de kunstraad de gestegen aandacht voor educatie een goede ontwikkeling.

Het Holland Festival gaat de komende periode terecht meer investeren in het programma HF Young en zet daarmee volop in op een jonger en breder geschakeerd publiek.

Uitvoerbaarheid

De begroting van het Holland Festival oogt grotendeels realistisch, constateert de kunstraad, al zijn er kanttekeningen te plaatsen bij de forse groei van de sponsorinkomsten (HF Business) van veertigduizend euro in 2021 naar honderdduizend euro in 2024.

Het festival zet in op een eigen inkomstenniveau van gemiddeld 35%. Hiervoor is een stijging van de opbrengsten voor development vereist van ruim driehonderdduizend euro. De kunstraad vraagt zich af hoe het Holland Festival deze groei wil bewerkstelligen.

Het Holland Festival vergelijkt zich met de grote Europese podiumkunstenfestivals als het Festival d'Avignon (Frankrijk), Edinburgh International Festival (Schotland), de Wiener Festwochen (Oostenrijk) en de Ruhrtriennale (Duitsland). Het Holland Festival wijst er zelf op dat het HF-budget vele malen kleiner is dan de budgetten die deze festivals hanteren. De kunstraad vindt de vergelijking in artistiek opzicht zeker gerechtvaardigd. Dat de financiële middelen die deze festivals tot hun beschikking hebben, verschillen met die van het Holland Festival, is (van oudsher) een gegeven. De kunstraad waardeert het dat het Holland Festival, met de middelen die het heeft, een eigen plan trekt en zo het unieke karakter van

het festival aantoont. De nieuwe koers die het festival inmiddels vaart met onder meer de *associate artists* biedt voor de langere termijn mogelijkheden tot aanscherping van het eigen profiel.

Op het gebied van duurzaamheid mag het Holland Festival wel wat meer ambitie tonen, vindt de kunstraad. Er is in 2019 dan wel een interne Groen-commissie ingesteld, die draagvlak voor duurzame veranderingen moet stimuleren, maar hoe dit concreet gemaakt gaat worden, blijkt niet uit de aanvraag. Het Holland Festival noemt wel een aantal toekomstige veranderingen, zoals het binnen Europa per trein reizen van kunstenaars en festivalprogrammeurs, minder of geen vlees in de catering en uitsluitend digitale programmaboeken. Een mooi streven, vindt de kunstraad, maar een kunstfestival zou verduurzaming ambitieuzer kunnen thematiseren.

Diversiteit en inclusie

Door de mentaliteitsverandering van *'we know best'* naar *'they know best'* gaat het Holland Festival een meer gelijkwaardige en wederkerige relatie aan met partners in de stad en met nieuwe, jongere doelgroepen, zo staat in het beleidsplan. De kunstraad is benieuwd hoe dit gaat uitpakken. Het feit dat het festival in alle opzichten meer divers en inclusief moet worden, wordt door het Holland Festival serieus genomen, maar de manier waarop dit vorm zou kunnen krijgen, is nog niet gevonden. Zo is de organisatie zelf weinig cultureel divers in de samenstelling.

Het Holland Festival is een tamelijk elitair festival, al wordt er geprobeerd te verbreden, onder andere door meer in de wijken te programmeren. De kunstraad constateert dat hier geen sprake is van een vervangend, maar juist van een breder en toegankelijker aanbod en vindt dit een goede ontwikkeling. Ook het betrekken van een *associate artist* is hierin een goede stap: die kan zorgen voor blikverruiming binnen de programmering en de keuze voor nieuwe en mogelijk minder voor de hand liggende samenwerkingspartners. Hoewel het programma divers is en afkomstig vanuit de hele wereld, is het van belang dat het Holland Festival nieuwe publieksgroepen en lokale gemeenschappen in de stad weet te bereiken.

Het Holland Festival wordt op naam in de Amsterdam Bis 2021-2024 opgenomen.

Huidig	€ 820.146
Huidig 2020*	€ 827.527
Gevraagd	€ 897.750
Advies	€ 827.527

*inclusief (eenmalige) 0,9% compensatie nominaal in het jaar 2020
